

ΞΕΝΙΣΜΟΙ ΕΝ ΤΗΙ ΑΡΧΑΙΑΙΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΙ ΓΛΩΣΣΗΙ.*

II Ἐλλάς, ἡς τὴν γλῶσσαν κατὰ τὴν προτέρην διάλεξιν ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀρχῆς καὶ γεννήσεως μέχρι τῶν νῦν ἱστορικῶς ἐπεκυρίσαμεν, ἐκ πάλαιστάτου ἐσχεν ἐπιμιξίαν πρὸς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικήν. Τοῦτο ὑπεμφύκενοι οἱ πανάρχαιοι τῶν Αἰγυπτίων Κέρωπος καὶ Δαναοῦ, τοῦ Φρυγός Πέλοπος καὶ τοῦ Φοίνικος Κάδμου μῆθοι, τεκμηριοῦ δὲ ὁ θεῖος Ὄμηρος.

ΘΑΥΣΣ. Δ 81—85, ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν καὶ πόλλ' ἐπαίηθειος ἡγαγόμηντος ἥτοι τηνὶ καὶ ὄγδοάτῳ ἔτει ἥλθοτος Κέπτορος Φοιτίκην τε καὶ Αἰγυπτίοντας ἐπαίηθειος, Αἴθιοπας θ' ἵκδημην καὶ Σιδοτοντας καὶ Ἐρεμβόντος.

- » **Δ 617—619,** πόρερ δὲ ἐ Φαΐδημος ἥρως Σιδοτῶν βασιλεὺς, θέρ' ἔδει δόμος ἀμφεκάλυψεν κετσέ με νοστήσατα.
- » **Ν 272,** αὐτίκ' ἐγὼν ἐπὶ τῇ κιῶντι Φοιτίκας ἀγανὸς ἐλισσάμηντος, ὅφερ ἵκδημεσθα Φοιτίκην, ὅθι τοῦ γε δόμος καὶ κτήματ' ἔκειτο.
- » **Ο 415—417,** ἔθια δὲ Φοιτίκες ναυσίκιτοι τῷ ἥλθοτος ἄρδοντες, τρῶνται, μνητὸς ἀργοτεος ἀθέμιματα τῇ μελαίνῃ.

- ΙΑΙΑΣ. Ε 281—291,** ἔθιος οἱ πέπλοι παμποκιλοι, ἔργα γυραικῶν Σιδοτίων, τὰς αὐτὸς Ἀλεξανδρος θεοειδῆς ἡγαγε Σιδοτίηθεν.
- » **Ψ 741—744,** ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαιδαλοι εὖ ἥσκησαν, Φοιτίκες δι' ἄγοράς της ἥρεοιειδέα πόντον.

Ἐπιμιξίας λοιπὸν ἔξι ἀρχῆς ὑπαρχούστης τῆς Ἐλλάδος πρὸς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικήν, καὶ δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας, τοὺς ἐν Ἐλλάδι, ώς ὁ Ἡρόδοτος (1,1) λέγει, «διατιθεμένοις τὸν γρότον», ἀναγκαῖος εἰσέδυσταν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἔκπλαι λέξεις, τὰ εἰσκομιζόμενα ζένα τῆς τέχνης ἢ τῆς φύσεως προϊόντα σηματίνονται.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ η' π. χ. αἰώνος ἡ Ἐλλάς ἐπεμπύντο πρὸς τὴν Φοιτίκην καὶ τὴν Αἰγυπτον. Καὶ αἱ ξέναι ἀρχές λέξεις αἱ τέως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἰσχωρίσασαι ήσαν φοίνισσαι καὶ αἰγύπτιαι, διὸ καὶ αἱ παρ' Ὄμηρος καὶ Ἡσιόδῳ, τοῖς ἀρχαιοτάτοις τούτοις τῶν Ἐλλήνων συγγραφέων, ἀπαντῶσαι ζέναι λέξεις αὐτόθιν ἔλκουσι τὴν καταγωγήν. Ἀπὸ δὲ τοῦ η' αἰώνος,

ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἡ Ἐλλάς ἐπεμπύνη καὶ πρὸς ἄλλους Ἀσιάτας λαούς, Λυδούς, Φούγας, Πέρσας κτλ., παρ' ὃν διαίρεται λέξεις. Οὕτω δὲ διετέλει διὰ τῶν αἰώνων εἰσδεχομένη ζένα στοιχεῖα παρ' οἵς ἐπεμπύντο κατὰ τὰς ἑαυτῆς ἀνάγκας, ἀλλ' ἔξομοιούσα αὐτὰ πρὸς τὴν ἑαυτῆς γλῶσσαν κατά τε τύπον καὶ φθόγγον.

Κατὰ τὴν διάλεξιν ταύτην θὰ καταλέξω ἀλφαριθμητικῶς ὅσας ζένας λέξεις ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα κατὰ τοὺς κλασικοὺς λεγομένους χρόνους παρέλασεν, εἰς ἄλλον καὶ ρόν, ἢν Θεός θέλῃ, τὰς ἐν τοῖς ἔπειτα ἀναβαλλόμενος. Θὰ πράξω δὲ τούτο στοιχῶν τοῖς τε ἀρχαῖοις συγγραφεῦσι, μάλιστα δὲ τῷ Ἡρόδοτῷ, στοις πολλαχοῦ πρὸς ταῖς ἑλληνικαῖς καὶ τὰς ἀντιστοίχους ζένας λέξεις παρατίθοσι, καὶ τοῖς νεωτέροις γλωσσολόγοις, μετ' ἐπιμελεῖσας αὐτὰς καὶ ἐπιστήμης ἐρευνήσασι.

Περὶ τοῦ πράγματος τούτου πλὴν τῶν λεξικογράφων καὶ τῶν ἐκδοτῶν κλασικῶν συγγραφέων, παρ' οἵς ἀπαντῶσιν ἐγκατεσπαρμέναι πλησιαί τοις λεξικοῖς παρατηρήσεις, ἔγραψαν ὁ Genesius ἐν Geschichte der Hebräischen Sprache (1854), ἔνθα καταλέγει τὰς ἐν τῆς Φοινικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἰσαχθείσας λέξεις, ὁ Renan ἐν Histoire générale et système comparé des Langues Sémitiques (1855), ὁ Benfey ἐν Griechisches Wurzellexicon (1859), ὁ Hehn ἐν Kulturpflanzen und Hausthiere (1874), ὁ A. Müller ἐν Bezzemberger's Beiträge zur Kunde der Indogermanischen Sprachen (1877), ὁ Vanicek ἐν Fremdwörter im Griechischen und Lateinischen (1884) καὶ ὁ Ries ἐν Quae res et vocabula a gentibus semiticis in Graeciam pervenerint (1890). Κατὰ δὲ τούτους χωρῶν ἥδη εἰς τὸ ἔργον ἐν ἀλφαριθμητικῇ, ώς εἶπον, τάξει, τὴν ὑμετέραν ἔχαιτούμενος ἐπιείκειαν καὶ συγγνώμην δι τοις βαρεῖσαν καὶ δύσπεπτον παρατίθεμαι υπὲν τράπεζαν.

1. **Ἀγγαρεύω**, ἐκ τοῦ ἀγγαρος, ὁ ἐκ διαδοχῆς γραμματοφόρος κατὰ Σουίδαν. Γλωσσολόγου ἐγταῦθα δὲν χρήζομεν, διότι αὐτὸς ὁ Ἡρόδοτος ἐν 8,98, ἐξηγησάμενος τὸ σύστημα τῆς παρὰ Πέρσαις ταχυδρομικῆς λειτουργίας διὰ διαδεχομένων ἄλληλους ἵππεων, λέγει τούτο τὸ δράμημα τῷ ἵππῳ καλέοντος Πέρσαις ἀγγαρηού.

2. **Αμυγδαλη** τὸ δένδρον, ἀμύγδαλον δὲ καὶ ἀμύγδαλος ὁ καρπός. Κατὰ Hehn εἰναι φρυγικῆς καταγωγῆς, ἐν δὲ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐγένετο τὸ λατινικόν amygdala, ἐξ οὗ πᾶσαι αἱ Εὐρωπαῖκαι γλωσσαι ἐμόρφωσαν τὸν ιδιαίζοντα ἐκάστη τύπον τῆς ταυτοσήμου λέξεως.

3. **Ασπάραγος** καὶ ἀσφράγαρος, ἐκ τοῦ περικοῦ speregh κατὰ Vanicek.

4. **Βαλνίν**, ἐν Αἰγ. Πέρσ. 657 βαλήρ ἀρχαῖος ίθι, ἵκος, ὅπερ ἐρυηνεύουσι βασιλεύει. Εἰναι κατὰ Grimm σηματικῆς ἀρχῆς συγγενές πρὸς τὸ φοινικούν Bel καὶ Baal.

5. **Βαροίς**, σημαίνει σχεδία καὶ π.λοτορ, αἰγυπτιακὴ δὲ ἡ λέξις, bari, ἐν ἐπιγραφής τῆς η' δυναστείας ἀπαντῶσα κατὰ Βορρ. Καὶ ἡ λατινικὴ παρέλασε τὴν λέξιν παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλῶσσης ὑπὸ τὸν

*) Διάλεξις ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ τῇ 3 Μαρτίου 1894.

αὐτὸν τύπον *baris*, ἐξ οὗ ἐν τοῖς μέσοις χρόνοις ἐσχημάτισε τὸ *barca*, ὅπερ ποικιλοτρόπως ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις διεπλάσθη. Ὁ Ἡρόδοτος ἐν 2,96, ἀφ' οὗ πολλάκις ἐχρήσατο τῷ ἑλληνικῷ ὄρῳ πλοῖον, ἐπιτάσσει ἐλκει τὴν βᾶριν, τοῦτο γὰρ δὴ οὐρομά ἔστι τοῖς πλοῖοισι τούτοισι.

6. Βάδανος, ἡ λυδία λίθος, *lapis lydius*, ἀρχικῶς, ἔπειτα δὲ προσέλαβε τὰς ἄλλας σημασίας. Κατὰ Benfey εἶναι φοινικικῆς ἀρχῆς, *bashan*, ὅπερ σημαίνει ἀπλῶς λίθος, ἡ δὲ λυδία λίθος ἐκάλειτο *Kasha bashan* = τριθήλιος λίθος.

7. Βίκος, στάμυρος ὡτα ἔχων, καθ' Ἰσάγριον, ἀπαντᾷ δὲ ἡ λέξις ἐν Ἡρόδοτ. 1,914 βίκους φοινικίους κατάγοντις οἴρον πλέοντι καὶ ἐν Σενοφ. Ἀναθ. 1,9,25. Κέρος γὰρ ἔπειπε βίκους οἴρον ἡμιδεεῖς, ἔνθα ὁ Redantz σημειοῦται *ein orientalisches Worl*.

8. Βύβλος, τὸ ἐκλιπὸν αἰγύπτιον φυτόν, *cyperus papyrus*, οὗ οἱ ἄνω μακροὶ κλάδοι πάπυροι ἐκκλιοῦντο, ἐξ αὐτῶν δὲ χάρτης κατεσκευάζετο. Ἡρόδοτ. 2,92 τὴν δὲ βύβλων τὴν ἐπέτειον γερμομένην ἐπεὰν ἀρασπάσωσιν ἐκ τῶν ἐλέων, τὰ μὲρα ἄρω αὐτῆς ἀποτάμνοντες ἐξ ἀλλοῦ τι τράποντι, τὸ δὲ κάτω λειειμένορ δύσορ τε ἐπὶ πῆχυν τρώγοντι. Ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀπὸ Φαρμακτίγου ἀνοιξεως τῶν πυλῶν τῆς Αἰγύπτου πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἔγραφον εἰς διφθέρας κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡρόδοτου 5,58 καὶ τὰς βύβλους διφθέρας καλέοντις ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ οἱ Ἱωνες, διτὶ κατὰ τὴν μεσολαβήσεις τῶν λατινικῶν *biblia* καὶ *papyrus* ἐγένοντο καὶ οἱ ἐν ταῖς νῦν Εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις λέξεις τὴν βύβλον καὶ τὸν χάρτην σημαίνονται. (Βλ. Vanicek Frwt. σ. 20).

9. Βύθδος, *lirov* τι εἶδος κατὰ Πολυδεύκην, ἐκ τοῦ αἰγύπτιακοῦ θυσιοῦ κατὰ Hehn, φῶτρόν τοις οἱ Αἰγύπτιοι ἐν ταῖς ταριχεύσεσιν, Ἡρόδοτ. 2,86 λοβσαρτες τὸν *rexford* κατειλίσσοντι πᾶν τὸ σῶμα σινδόρος βυστίης τελαμῶσι κατατετμημένοισι.

10. Τελέφας, οὗθεν καὶ τὰ ἐλεφατιῖαι, ἐλεφατίας, κατὰ Poll ἐκ τοῦ φοινικικοῦ *eleph hind*, ὅπερ σημαίνει μέγας ὄδος, ὥστε ὁ ἐλεφαντόδομος ἀρχικῶς, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ ζῷον αὐτὸν ὀνομάσθη οὕτω.

11. Εὐρώπη, Ἡρόδοτ. 4,44 ἡ δὲ δὴ Εὐρώπη οὐτε εἰ περιφύντος ἐστι γηώσκεται, οὐτε ὀκόθεν τὸ οὐρομά ἐλαβε τοῦτο, οὐτε ὅστις οἱ ἢντος θέμερος φαίνεται, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς Τυρίης φύσομεν Εὐρώπης λαβεῖτ τὸ οὐρομά τὴν χώρην. Καὶ εἶχε δίκαιον ὁ Ἡρόδοτος οὐτῶς ἀποφινόμενος, διότι ἡ γλωσσολογία ἀνεκάλυψεν ὅτι τὸ οὐρομά εἶναι φοινικιόν, *Ereb*, σημαίνον δέσις. (Βλ. Vanicek Frwt. σ. 15).

12. Ζειρά, εἶδος χλαμύδος, Ἡρόδοτ. 7,69 Ἀράβιοι δὲ ζειράς ὑπελασμένοι ἥσαρ, καὶ 75 Θράκες δὲ ἐπὶ μὲρα τῆσι κεφαλῆσι ἀλωπεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶρας, ἐπὶ δὲ ζειράς περιθελημέροι ποικίλας, καὶ Σενοφ. Ἀναθ. 7,4,4 οἱ

Θράκες τὰς ἀλωπεκέας ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς φοροῦσι καὶ κιθῶρας οὐνορ περὶ τοῖς στέργοις ἀλλὰ καὶ περὶ τοῖς μηροῖς καὶ ζειράς μέχρι ποδῶν ἐπὶ τῶν ἵππων στέργονται. Οἱ Ησύχιοι ἔμρηνεντι ζειρά, ἐπιβόλαιον κατὰ τῶν ὕμων φορούμενοι. Κατὰ Stein εἶναι σημιτικὴ λέξις.

13. Ζύθος, ὁ μὲν Ἡρόδοτος 2,77 λέγει διὰ περιφράσεως οἴρῳ δὲ ἐκ χριθέων πεποιημένῳ διαχρέωται Λιρνάτιοι, οὐ γάρ σηι εἰσὶ ἐρ τῇ χώρῃ ἀμπελοι, ὡς καὶ ὁ Ξενοφῶν Ἀναθ. 4,5,26 ἥσαρ καὶ ὄσπρια καὶ οἴρος χριθίος ἐρ κρατῆσσιν, διότε, ὡς φαίνεται, τὸ αἰγύπτιον ὄνομα τοῦ ποτοῦ οὕπω ἥτο εἰσηγμένον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλ' ὁ μεταγενέστερος Διόδωρος 1,34 λέγει κατασκευάζοντι δὲ καὶ ἐκ τῶν κριθῶν Λιρνάτιοι πόμα λειπόμενοι οὐ πολὺ τὸν οἴρον εἰνδιάλας, δὲ καλοῦσι ζύθος, ἀλλὰ καὶ ὁ Θεόφραστος Ἰστορ. Φυτ. 6,11,2 ὡς οἱ τοὺς οἴρους ποιοῦστες ἐκ τῶν κριθῶν καὶ τῶν πυρῶν καὶ τὸ ἐρ Λιρνάτῳ καλοῦμενοι ζύθος. Οἱ Stein ἐν τῷ ἑρθέντι χωρίῳ τοῦ Ἡρόδοτου σημειοῦται διτὶ καὶ ἐν ἐπιγραφής τῆς Αἰγύπτου εὑρέθη οὕτω τὸ τοῦ ποτοῦ ὄνομα. Εἰρήσθω δὲ ἐν παρόδῳ διτὶ τὸ πρώτον ἐλέγετο οὐδετέρως, διότι οὐ μόνον ὁ Διόδωρος, ὡς ἀρτί εἶπον, οὐδετέρως λέγει, δὲ καλοῦσι ζύθος, ἀλλὰ καὶ ὁ Θεόφραστος Ἰστορ. Φυτ. 6,11,2 ὡς οἱ τοὺς οἴρους ποιοῦστες ἐκ τῶν κριθῶν καὶ τῶν πυρῶν καὶ τὸ ἐρ Λιρνάτῳ καλοῦμενοι ζύθος.

14. Κάδος, κατὰ Meister est nomen vasis alicuius semiticum.

15. Κάνα, κάλκριος, ἐξ οὗ καροῦ, κάρυστρον, καρῶν κτλ., εἶναι φοινικικῆς ἀρχῆς, *Kaneh*, κατὰ Hehn, ὡς καὶ τὸ λατινικὸν *canna*, ἐξ οὗ τὰ εὐρωπαϊκὰ κανονικοῦν, *Kanone* κτλ.

16. Κάνναβις, Ἡρόδοτ. 4,47 ἐστι δὲ κάρραβις φυομένη ἐρ τῇ χώρῃ π.ληγητος καὶ μεγέθεος τῷ λιρῷ ἐμφερεστάτη. Ἐξ αὐτῆς Θράκες καὶ εἰματα ποιεῦσται τοῖσι λιρέοισι δμοιότατα καὶ δι μή κω εἰδε τὴν κάρραβιν λιρεορ δοκήσει εἰραι τὸ εἶμα, εἶναι δὲ περισκὴ λέξις, *Kanb*, κατὰ Hehn.

17. Καρδία, Διοσκορ. 1,12 καστας δὲ ἐστι π.λείονα εἰδη περὶ τὴν ἀρωματοφόρον Ἀραβιαν τερρώμερα, ἔχει δὲ φάσδορ πολύφλοιον, φύλλα δὲ ὕσπερ πεπέρεωτ. Κατὰ Stein εἶναι στριτικῆς καταγωγῆς, *Keziah*.

18. Κασδίτερος, κατὰ Benfey ἡ πρωτότιτος φοινικική λέξις ἦτο *Kastir*. Ἡρόδοτ. 3,115 *ησοι* Κασδίτερες, ἐκ τῶν κασστέροις ἡμῖν φοιτᾶ, ησον δὲ αὐται αἱ νῦν Skilly λεγόμεναι, παρὰ τὴν Βρετανίαν δὲ κείμεναι. Καὶ ἐντκῆθι οἱ θαλασσοπόροι Φοινικες χάριν ἐμπορίες ἥλθον.

19. Κίκι, τὸ φυτὸν *ricinus communis* καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἔλαιον. Κατὰ Hehn εἶναι αἰγύπτιακὴ λέξις, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἡρόδοτος 2,94 λέγει τὸ καλεῦσι μὲρα Αἰγύπτιοι κίκι, ποιεῦσι δὲ ὕδε.

20. Κιννάμωμον, εἶναι σημιτικῆς ἀρχῆς, *Cinnamom*, κατὰ Stein, ὡς καὶ ὁ Ἡρόδοτος 3, 111 λέγει τὰ κάρροφεα τὰ ἡμεῖς ἀπὸ Φοινίκων μαθόντες κιννάμωμον καλέομεν.

21. Κυπικός, βαρικὸν φυτόν, ἐξ Ἰνδιῶν δι' Αἰγύ-

πτου εἰς Ἑλλάδα μετενεγχθέν, Kanka ἵνδιστι κατὰ Brugman. *Kηκόρ*, τὸ κροκίζορ χρῶμα, ἀλλοτε δὲ τὸ πυρόβρυν καὶ Ἡσύχιον. Τὸ ἐκ τούτου ἐπίθετον κηκήκων ἀπαντᾶ παρὰ Θεοφρίτῳ 3,5 ὑπὸ τὴν δωρικὴν μορφὴν κηκάκων, τὸν ἐνόρχαρ τὸν Λιβυκὸν κηκάκων φυλάσσεο μή την κορύξῃ.

22. **Κόκκος**, ὁ πυρὴν τῶν καρπῶν, κατ' ἔξοχὴν τῆς ῥοιᾶς, Ἡρόδοτ. 4,143 ὄρμημέρον Δαρείου ῥοίας τρώγειν, ὡς ἀροικές τάχιστα τὴν πρώτην τῷρον ῥοιέων, εἴρετο αὐτὸν ὁ ἀδελφεὸς Ἀρτάβαλος ὅτι βοτ. loit' ἀροις τοσοῦτο τὸ πλῆθος γενέσθαι ὅσοι ἐν τῇ ῥοιῇ κόκκοι, ἔπειτα δὲ ὁ καρπὸς εἶδους δρυῖς, πρῖνος ἄλλως λεγόμενος, ἐξ οὗ κόκκινος ὁ πορφυρόχρους. Κατὰ Pauli ungrisch.

23. **Κοκκύμπιλον**, τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ταύτης, κόκκινον, εἶναι σημιτικὸν κατὰ Hahn, τὸ δὲ δεύτερον, μῆλον, ἐλληνικόν, ὥστε ἀρχικῶς ἦτο κατὰ παράθεσιν κόκκινο μῆλον, ἄλλως προῦμπον καὶ προῦρον (έρικη) ἐκ τοῦ λατινικοῦ *prunus*, διότι τὸ δένδρον καλεῖται *prunus domestica*, γνωστὸν δὲ ὅτι πολλὰς ὄπωρας οἱ ἀρχικοὶ μῆλα ἐκάλουν, προσετίθεσκαν δὲ πρὸς διάκρισιν ἐπίθετον δηλωτικὸν τοῦ τόπου τῆς πρώτης παραγωγῆς, ἀρμενικὰ μῆλα (καΐσιά), μηδικὰ μῆλα (πορτοκάλια), περσικὰ μῆλα (ροδάκηνα), περσικὰ ἢ κυδώνια μῆλα (κυδώνια) κτλ., διεν καὶ δαμασκηνὰ μῆλα ἢ ἀπλῶς δαμασκηνά, δαμασκηνά'νν. (Βλ. Λεξ. Passow λ. μῆλον).

24. **Κόμμι**, Ἡρόδοτ. 2,86 κατειλίσσοντι πᾶν αὐτὸν τὸ σῶμα συρδόρος βινσάρης τελαμῶσι, ὑποχριορτες τῷ κόμμι, τῷ δὴ ἀρτὶ κόλλῃ τὰ πολλὰ χρέωται Αἰγύπτιον, καὶ ἀληθῶς αἰγυπτιακὴ εἶναι ἡ λέξις, Kami, κατὰ Stein, ἐξ ἣς καὶ τὸ λατινικὸν gummī μῆλον.

25. **Κορύθαντες**, οἱ τῆς ἐν Φρυγίᾳ Κυθέλης ιερεῖς, μετὰ θορυβώδους μουσικῆς καὶ χορῶν αὐτὴν θεραπεύοντες, ἐξ οὗ καὶ κορυθαντιάρ καὶ κορυθαντισμὸς ἢ κορυθαντιασμός. Φρυγικὴ ἡ λέξις, Kvarbhand=στρεφόμενος, ὄρχομενος, ὡς οἱ νῦν Δερβίσαι, κατὰ Pott. Ἀπαντᾶς καὶ τύπος Κύρθαντες ἐγγύτερος τῷ πρωτότυπῳ.

(Ἀκολουθεῖ).

M. I. ΚΕΦΑΛΑΣ.

G. E. LESSING.

ΛΑΟΚΟΩΝ*

*^{II}

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

IE'.

"Ηδη, ὡς ὑπὸ τῆς πειρίας δείκνυται, ὁ ποιητὴς δύναται νὰ ὑψώσῃ εἰς τὸν βαθὺον τοῦτον τῆς ἀπάτης καὶ τὰς παραστάσεις ἄλλων ἢ δρατῶν ἀντικειμένων. Ἐπομένως δέον κατ' ἀνάγκην νὰ στερηται

*) "Ιδε ἀριθ. 17, σελ. 324—328.

καλλιτέχνης ὀλοκλήρων τάξεων εἰκόνων, ἃς ὁ ποιητὴς ἐκ τῶν προτέρων ἔχει πρὸ αὐτοῦ. Ή τοῦ Δράύδεν ὧδην εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Καικιλίας βρίθει μουσικῶν εἰκόνων, τὴν γε αἱδίδα ἐν ἀδρανείᾳ καταλειπουσῶν. Ἐν τούτοις δὲν θέλω ν' ἀποπλανηθῶ εἰς τοιούτου εἰδούς παραδείγματα, ἐξ ὧν ἐν τέλει οὐδὲν πλέον προκύπτει μάθυμα, ἢ διτὶ τὰ χρῶματα οὐδόλως εἰσὶ τόνοι, οὐδὲ τὰ δύτα δόθαται.

Ἐπιθυμιῶ νὰ διαμείνω πρὸ εἰκόνων ἀπλῶς δρατῶν ἀντικειμένων, αἴτινες κοιναὶ εἰσὶ τῷ τε ποιητῇ καὶ τῷ ζωγράφῳ. Ποῦ δὲ ἔγκειται τὸ δῆτι πλεῖσται τῶν τοιούτου εἰδούς ποιητικῶν εἰκόνων εἰσὶν ἄχροπτοι τῷ ζωγράφῳ καὶ τάναπαλιν πλεῖσται κύριαι εἰκόνες ἀπολλύσιν ὑπὸ τὴν χρῆσιν τοῦ ποιητοῦ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἑαυτῶν ἐνεργείας; Παραδείγματα δύνανται νὰ μοι δάσωσι τὸν λόγον τούτου. Ἐπαναλαμβάνω: ή εἰκὼν τοῦ Πανδάρου ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῆς Ἰλιάδος εἶναι μια τῶν μάλιστα ἐπεξειργασμένων ἀπατηλῶν εἰκόνων καθ' ὅλον τὸν "Ομηρον. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν δράττεται τὸ τόξον, μέχρι τῆς στήσεως τοῦ βέλους ἐκάστη στιγμὴ διαζωγράφεῖται καὶ ὅλαι αἱ στιγμαὶ αὖται περιγράφονται τοσοῦτον ἐγγὺς ἀλληλῶν καὶ ὅμως τοσοῦτον ἀπ' ἀλληλῶν διαφέρουσαι ὥστε, καὶ ἄν τις ἡγεῖται τὴν χρῆσιν τοῦ τόξου, πόδυνατο τὸν νευράν, ἀνοίγει τὴν φαρέτραν, ἐκλέγει ἀμεταχειρίστον εἰσέτι καὶ πτεροφόρον βέλος, τίθοι τὸ βέλος ἐπὶ τῆς νευρᾶς, σύρει ὀπίσω τὸν νευράν μετὰ τοῦ βέλους ὑπὸ τὴν ἐντομήν, προσπελάζει τὸν νευράν πρὸς τὸ στήθος καὶ τὸν σιδηράν τοῦ βέλους αἰχμὴν τῷ τόξῳ, τὸ μέγα κυκλοτερεῖς τόξον τανύεται, ἥχοιν, ἡ νευρὰ συρίζει, ἐκπιπδᾷ τὸ βέλος καὶ μετὰ πόθου πετῷ πρὸς τὸν κοπὸν αὐτοῦ.

Τὴν ἔξαίρετον ταύτην εἰκόνα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρεῖδεν ὁ Κάδυλος. Τί ὅμως εὑρεν ἐν αὐτῇ, διατί δὲ ἐθεωρεῖ ταύτην ἀναξιῶν νὰ ἐπασχολήσῃ τὸν καλλιτέχνην αὐτοῦ; Τί δὲ ἦτο ἐκεῖνο, ποῖος ὁ λόγος δι' ὃν οἱ συνέλευσις τῶν συνδιασκεπτομένων καὶ ἐντρυφόντων θεῶν ἐφάντην αὐτῷ καταλληλοτέρα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον; Τόσον ἐνταῦθα ὅσον καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουσιν ὄρατα σχέδια· τίνος δὲ ἄλλου περισσότερον ἢ ὄρατῶν σχέδιων ἔχει ἀνάγκην ὁ ζωγράφος ἵνα πληρώσῃ τὴν ὀθόνην αὐτοῦ;

"Ἐν τῷ ἐξῆς ἔγκειται ὁ δεσμός· εἰ καὶ ἀμφότερα τὰ σχέδια, ὡς ὄρατά, εἰσὶν ἐξ ἵδου ἐπιδεκτικὰ τῆς κυρίας ζωγραφικῆς, οὐχὶ ἥπτον ὅμως ὑψίσταται μεταξύ αὐτῶν ἡ ἔξης οὐσιώδης διαφορά, καθ' ἣν ἐκεῖνο μὲν ἀποτελεῖ ὄρατὴν προϊούσαν ἐνέργειαν, τὸς δὲ τὰ διάφορα

1) Ἰλιάδ. Δ στ. 105 κ. ἐ.

Ἄντικ· ἐσύλα τόξον ἐνέξον — — —
Καὶ τὸ μὲν εὐ κατέθηκε τανυστάμενος, ποτὶ γαίῃ
Ἄγχιλίας· — — —
Ἄνταρ ὁ σύλα πῶμα φαρέτρης, ἐν δὲ ἔλετ· ἵν
Ἄλιττα πτερέστα, μελανίνων ἔρμη· ὅδυνάων.
Ἄιψα δὲ ἐπὶ νευρῷ κατεκόσμει πικρὸν διστόν,
Ἄλκε δὲ δύσιν γλυκύδια τε λαβῶν καὶ νεῦρα βόεια.
Νευρὴν μὲν μαζῆς πελασεν, τόξῳ δὲ σῖδηρον.
Ἄνταρ ἐπεὶ δὴ κυκλοτερές μέγα τόξον ἔτεινεν,
Ἄλγες βίσι, νευρὴ δὲ μέγε ταχίζειν, ἀλτὸ δὲ διστός;
Οἴεντες λήνες, καθ' ὄμιλον ἐπιπτέσθαι μενεάνων.